

Innst. S. nr. 200

(2001-2002)

Innstilling fra utenrikskomiteen om Norges deltakelse i Europarådet i 2001

St.meld. nr. 25 (2001-2002)

Til Stortinget

1. SAMMENDRAG

Europarådets prioriterte arbeidsområder er menneskerettigheter, demokratisk stabilitet, rettsstatens prinsipper, kultur og utdanning og sosial samhörighet.

Europarådet har i dag 43 medlemsland, etter at Armenia og Aserbajdsjan ble opptatt som medlemmer i januar 2001. Hovedfokus for Europarådets virksomhet er det siste tiåret blitt rettet mot demokratibyggning i de nye medlemslandene i Sentral- og Øst-Europa, hvor det vil ta tid før demokratisk tankegang og styresett er fullt ut etablert.

Regjeringen har gått inn for at Europarådet skal være åpent for alle europeiske land som tilfredsstillter kravene til organisasjonens standarder når det gjelder overholdelse av menneskerettighetene, demokrati og rettsstatsprinsippene.

Et gjennomgangstema for organisasjonen i 2001 har vært den vanskelige ressursituasjonen til Den europeiske menneskerettsdomstolen, en av hjørnesteinene i Europarådets arbeid.

Kampen mot terrorisme sto på dagsorden under Ministerkomitémøtet i november 2001. Fra norsk side ble det påpekt at samspillet mellom de internasjonale organisasjonene var viktig, og at Europarådet primært burde bidra på sine spesialfelt: menneskerettigheter, demokrati og rettsstatens prinsipper.

På det utenrikspolitiske område var et viktig tema i 2001 situasjonen i Tsjetsjenia, der forholdene ved utgangen av året fremdeles ga grunn til alvorlig bekymring. Ministerkomiteen har fulgt utviklingen i Armenia og Aserbajdsjan med stor interesse. Utviklingen på Balkan har også stått sentralt i arbeidet.

Regjeringen legger vekt på å koordinere arbeidet i Europarådet mellom norske fagmyndigheter og å styrke kontakten på tvers av faggrensene for å tilstrebe et helhetsperspektiv i presentasjonen av norske holdninger i Strasbourg.

Europarådet omfatter med få unntak hele det europeiske kontinent. De europeiske land som ikke er medlemmer er Bosnia-Hercegovina, Jugoslavia, Monaco, Hviterussland og Vatikanet.

Europarådets hovedorganer er Ministerkomiteen og Parlamentarikerforsamlingen. Ministerkomiteen består av medlemslandenes utenriksministre og møter to ganger i året. Mellom Ministerkomitémøtene har Komiteen av faste representanter myndighet til å fatte vedtak på vegne av Ministerkomiteen. Denne komiteen, som normalt møter en gang i uken, består av lederne for medlemslandenes faste delegasjoner i Strasbourg.

I Parlamentarikerforsamlingen deltar representanter for nasjonalforsamlingene i medlemslandene. Parlamentarikerforsamlingen har en rådgivende funksjon i forhold til Ministerkomiteen.

I tillegg til Parlamentarikerforsamlingen har Europarådet også en Kongress for lokale og regionale myndigheter, som møtes en gang i året.

Den europeiske menneskerettsdomstolen er Europarådets hovedorgan for arbeidet med kontroll av medlemsstatenes gjennomføring av menneskerettighetene nedfelt i Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK), som trådte i kraft i 1953. Domstolen er sammensatt av én dommer fra hvert medlemsland i Europarådet.

Europarådet har dessuten sin egen utviklingsbank. Banken har 35 medlemsland og gir lån til programmer og prosjekter innen sosial sektor, med prioritet til de nye medlemslandene i Sentral- og Øst-Europa.

Foruten Domstolen har Europarådet også andre organer som er engasjert i overvåking av medlemslandenes overholdelse av sine menneskerettsforpliktelser.

Det finnes en rekke styringskomiteer og ekspertorganer av ulik karakter som ledd i det faglige, interstatlige samarbeidet som organisasjonen har ansvar for. De fleste norske departementer, så vel som eksperter og en

rekke andre myndighetsorganer er engasjert i dette samarbeidet.

Det 108. Ministerkomitémøte fant sted i Strasbourg 10.-11. mai 2001. Ministrene drøftet situasjonen på Balkan. Ministrene tok også opp utviklingen i Kaukasus og Tsjetsjenia. De vedtok videre en felles erklæring om seksuelt misbruk av barn som ble fremlagt på FNs generalforsamling sist høst.

Det 109. Ministerkomitémøte fant sted i Strasbourg 7.-8. november 2001. Hovedtema for møtet var kampen mot internasjonal terrorisme. Foruten terrorisme, drøftet ministrene hvordan man kan sikre en effektiv fungering av Den europeiske menneskerettsdomstol. Dette med bakgrunn i det stadig økende antall land som får medlemskap i Europarådet, og med det meget store antall saker som fremmes for Domstolen.

Europarådet har i 2001 deltatt aktivt i prosessen med å stabilisere de politiske forholdene på Balkan innenfor organisasjonens kjerneområder. Mye av dette arbeidet har funnet sted innenfor rammen av Stabilitetspakten for Sørøst-Europa, men Europarådet har også gjennomført egne program i regionen. Europarådet har etablert egne kontorer, som er samlokalisert med OSSEs feltkontorer, i Jugoslavia (FRJ), Kosovo, Bosnia-Hercegovina, Montenegro, Makedonia og Albania.

I samarbeid med bl.a. FNs sendelag i Kosovo (UNMIK) og OSSE har Europarådet vært engasjert i prosjekter under Stabilitetspakten, knyttet til utviklingen av lovgivning, restrukturering av rettsvesenet, trening av politistyrker, utvikling av lokale myndigheter, utvikling av utdanningssystemet, beskyttelse av minoriteter, utarbeidelse av valglov og folkeregistrering.

Europarådets arbeid i Bosnia-Hercegovina har bidratt til gjennomføringen av de sivile sidene av Dayton-avtalen og har hatt som målsetting å bistå landet i å oppfylle kravene til medlemskap i Europarådet. Organisasjonen bidrar blant annet med juridisk bistand til reform av lovgivningen, og det er etablert kontorer i Sarajevo og Mostar.

Europarådets engasjement i Stabilitetspakten for Sørøst-Europa konsentrerer seg om følgende hovedområder; utvikling av lovgivning som er i samsvar med Den europeiske menneskerettskonvensjon og andre sentrale Europarådsinstrumenter, styrking av lokalt demokrati og desentralisert samarbeid, opprettelse av ombudsmannsinstitusjoner, oppbygging av flerkulturelle samfunn som sikrer respekt for nasjonale minoriteter, styrking av ytringsfrihet og frie media, utvikling av utdanningssystemer bygget på demokratiske verdier, likestillingsspørsmål, kamp mot organisert kriminalitet og korrupsjon, fattigdomsbekjempelse og bærekraftig utvikling.

Konflikten i Tsjetsjenia har vært gjenstand for stor oppmerksomhet og bekymring i Europarådet i 2001, og Europarådets ulike organer har hatt en kontinuerlig dialog med russiske myndigheter om situasjonen. Europarådets kommissær for menneskerettigheter var i Tsjetsjenia to ganger i 2001 og kom begge ganger med kritiske rapporter om alvorlige brudd på menneskeret-

tighetene. Parlamentarikerforsamlingen har på alle sine sesjoner i år debattert situasjonen i Tsjetsjenia. Den nedsatte i mars 2001 en felles arbeidsgruppe bestående av representanter fra Forsamlingen og medlemmer av den russiske Duma. Gruppen har i sitt mandat til oppgave å bidra til prosessen med å finne en politisk løsning på konflikten i Tsjetsjenia, fremme menneskerettighetene i regionen samt å bidra til å bedre den humanitære situasjonen i republikken.

Europarådet og EU møtes to ganger i året til konsultasjoner i såkalte høynivåmøter. På høynivåmøtene i 2001 diskuterte man felles tiltak mot internasjonal terrorisme, konflikten i Tsjetsjenia og mulighetene for ytterligere samarbeid om Stabilitetspakten for Sørøst-Europa. Man har også drøftet EU-charteret for borgerne grunnleggende rettigheter som er gjenstand for stor oppmerksomhet i Europarådet. Bakgrunnen er at forholdet mellom et slikt charter og Den europeiske menneskerettskonvensjonen ikke er avklart.

Samarbeidet mellom Europarådet og Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE) ble ytterligere styrket i løpet av 2001. Samarbeidet fokuserer særlig på demokrati, menneskerettigheter, inkludert minoritetsrettigheter, og styrking av rettsstatens prinsipper. Det legges vekt på at samarbeidet mellom de to organisasjonene bør være saksorientert. OSSE og Europarådet har hatt et særlig godt samarbeid i Kosovo. På politisk nivå foregår samarbeidet mellom de to organisasjonene bl.a. gjennom høynivåmøter. På høynivåmøtene i Vaduz og Brussel i 2001 diskuterte man først og fremst kampen mot internasjonal terrorisme, men også utviklingen i Tsjetsjenia, Kosovo, Montenegro, Moldova, Hviterussland, Armenia og Aserbajdsjan.

Europarådet har opp gjennom årene utviklet nære forbindelser med en rekke internasjonale frivillige organisasjoner som er aktive på Europarådets fagområder. Rundt 400 organisasjoner har status som samarbeidsorganisasjoner til Europarådet.

Europarådets fem store bidragsyttere: Frankrike, Italia, Storbritannia, Tyskland og Russland dekker hver 12,8 pst., eller til sammen 64 pst. av organisasjonens ordinære budsjett. Det ordinære budsjettet var i 2001 på Euro 163 866 000. Norges andel utgjorde Euro 2 261 350,80, eller 1,38 pst. av det ordinære budsjett. Totalt utgjorde norske frivillige bidrag til Europarådet i 2001 NOK 4,0 mill.

Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) og dens protokoller er det viktigste grunnlaget for Europarådets menneskerettighetsarbeid. Konvensjonen omfatter de grunnleggende menneskerettighetene og har en unik stilling i det europeiske menneskerettighetsvernet, særlig på grunn av Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) sin kompetanse til å treffe bindende avgjørelser mot stater som er part i konvensjonen.

Norge er tilsluttet EMK og dens protokoller 1-11 uten forbehold. EMK og de av protokollene som inneholder materielle bestemmelser er inkorporert i norsk

lovgivning gjennom menneskerettsloven, og gjelder som norsk lov.

Norge har foreløpig ikke undertegnet protokoll 12 som inneholder et generelt forbud mot diskriminering. Protokollens intensjon er å bekjempe ulike former for diskriminering i Europa, herunder rasisme, antisemitisme og fremmedhat. Den er imidlertid blitt kritisert for å være for generell, slik at det er vanskelig å overskue konsekvensene av å tiltre den, at den ikke nevner uttrykkelig at positiv diskriminering er tillatt, og, på generelt plan, at en ikke bør innføre nye rettigheter før Domstolens arbeidssituasjon er bedret.

Protokoll 13 omhandler total avskaffelse av dødsstraff. EMK har allerede regler mot bruk av dødsstraff i Protokoll 6, men denne avskaffer ikke bruk av dødsstraff for forbrytelser begått i krigstid eller der krig truer. Den nye protokoll 13 vil forby bruk av dødsstraff både for forbrytelser begått i fredstid og i krigs- eller konfliktsituasjoner.

Europarådet har i 2001 tatt initiativ til at EU skal tiltre EMK og dens protokoller.

Den europeiske menneskerettsdomstols effektivitet er betydelig økt i forhold til det tidligere systemet med én domstol og én kommisjon. Etter to års virksomhet hadde Domstolen avsagt like mange dommer som det tidligere systemet gjorde i løpet av 39 år. I 2001 traff Domstolen 8 989 avgjørelser, hvorav 889 dommer.

På tross av økt effektivitet er imidlertid Domstolen ikke i stand til å holde tritt med det stadig økende antall saker som kommer inn. Den stadig økende saksmengden har gitt domstolen alvorlige kapasitetsproblemer. På sikt vil disse problemene gå ut over domstolens troverdighet og prestisje.

En evalueringsgruppe har studert mulige løsninger for domstolen, og forslagene inkluderer tilføring av ressurser samt innføring av en silingsmekanisme. Sistnevnte ville nødvendiggjøre en konvensjonsendring. Rapporten vil bli sendt på høring til ulike grupper, og debatten vil fortsette i 2002. En foreløpig konklusjon er imidlertid at et stort ansvar påligger medlemslandene, som plikter å styrke vernet om menneskerettighetene på nasjonalt nivå, slik at grunnlaget for klagesakene reduseres.

Det har kun vært avsagt dom i én sak mot Norge i 2001 (Beck mot Norge), hvor Domstolen fant at Norge hadde krenket EMK. Klageren påsto brudd på EMK art. 6.1 fordi det hadde tatt over syv år å ferdigbehandle straffesaken mot ham. Domstolen la i sin avgjørelse vekt på at saken var meget kompleks og at norske domstoler hadde tatt hensyn til det lange tidsforløpet ved straffeutmålingen.

Norge var også en av de innklagede statene i den såkalte Bankovic-saken, som dreide seg om NATO-landenes bombing av den serbiske radio og tv-stasjonen i Beograd i april 1999. Slektninger av de omkomne og en som selv ble såret innklaget samtlige NATO-land som også er medlem av Europarådet for flere brudd på EMK, blant annet art. 2 (rett til liv) og art. 10 (ytringsfrihet). Saken ble avvist av domstolen i en enstemmig

avgjørelse. Begrunnelsen for å avvise saken var at klagerne ikke befant seg under de innklagede statenes jurisdiksjon.

Komiteen av faste representanter har ansvaret for å overvåke at Domstolens avgjørelser etterleves av medlemslandene. Dette innebærer i hovedtrekk overvåking av (i) at medlemslandene utbetaler eventuelt idømt erstatning, (ii) at de personer det gjelder får innfridd sine rettigheter og (iii) at lignende menneskerettsbrudd ikke gjentar seg, om nødvendig at landets lovgivning endres for å sikre dette.

Komiteen har regelmessige møter for å gjennomgå oppfølgingen av dommer. Av problematiske enkeltsaker i 2001 har komiteen fortsatt å øve innflytelse på Tyrkia i den såkalte Louizidou-saken. Domstolen har funnet at Tyrkia har brutt EMKs bestemmelser om eiendomsrett, ved at greskkyproten Titina Loizidou har vært forhindret fra å nyte godt av sin eiendom på Nord-Kypros som en følge av den tyrkiske okkupasjonen. Domstolen har tilkjent Loizidou en samlet erstatningssum på i underkant av NOK 7 mill. Fristen for betaling av summen utløp 28. oktober 1998, og Tyrkia hadde ved årsskiftet 2001 - 2002 ennå ikke betalt. Deresom Tyrkia ikke betaler erstatningssummen vil dette være første gang et land ikke respekterer en dom i domstolen i Strasbourg, noe som vil kunne bidra til å undergrave domstolens status. Fra norsk side har man lagt til grunn at domstolens dommer må respekteres, og de nordiske land samarbeider nært om oppfølgingen av denne saken.

Norge ratifiserte Den reviderte europeiske sosialpakt den 7. mai 2001. Den reviderte europeiske sosialpakt som ble vedtatt i 1996, er en revisjon og videreutvikling av Den europeiske sosialpakt av 1961. Den inneholder regler og rettslige standarder innenfor områdene arbeidsmarked og arbeidsmiljø, helse- og sosiale spørsmål, samt trygd.

Sosialpakten er den viktigste sosiale konvensjon i Europarådet. Ved revisjonen er sosialpakten ajourført og modernisert, samtidig som en del nye sosiale spørsmål og rettigheter er kommet til. Bl.a. er barns og ungdoms rettigheter, likestillingsspørsmål og familiens rettigheter styrket.

Enkelte artikler og paragrafer i Den reviderte sosialpakt krever endring av norsk lovgivning og praksis. Norge har valgt å slutte seg til Den reviderte sosialpakt ved å ratifisere de artikler og paragrafer som allerede oppfylles i norsk lovgivning og praksis. Norge har som målsetting å ratifisere også de artikler og paragrafer som ikke ble ratifisert i første omgang.

Siden oktober 1999 har Europarådet hatt en egen kommissær for menneskerettigheter. Menneskerettskommissæren skal bidra til å fremme kunnskap om og respekt for menneskerettighetene i Europarådets medlemsland, men skal ikke behandle individuelle saker.

På invitasjon fra norsk side avla menneskerettighetskommissæren et besøk i Norge i april 2001. Sentralt under besøket sto gjennomføringen av Regjeringens Handlingsplan for menneskerettigheter og problem-

stillinger i tilknytning til innsattes rettigheter, flyktninge- og innvandringsproblemer og spørsmål angående minoriteter, rasisme og diskriminering. I etterkant av besøket ga MR-kommisjonen ut en rapport om Norge. Rapporten konkluderer med at menneskerettighetene i Norge generelt sett er godt ivaretatt. Likevel pekes det på områder der rettighetene til visse grupper bør forbedres, dette gjelder særlig for varetektsfanger, ungdomskriminelle og utlendinger, særlig asylsøkere.

Europarådet gjennomfører et omfattende arbeid for å beskytte nasjonale minoriteter. Sentralt i dette arbeidet er Rammekonvensjonen for beskyttelse av nasjonale minoriteter. Konvensjonens hovedformål er å bekjempe diskriminering av nasjonale minoriteter, sørge for at medlemmer av nasjonale minoriteter oppnår reell likestilling i samfunnet, garantere at de har full organisasjons- og ytringsfrihet, samt fremme minoritetenes kultur.

De rapportene som førte til mest debatt i Komiteen av faste representanter i 2001 var rapportene om Ungarn, Slovakia og Romania. Konklusjonen i alle disse rapportene var at landene hadde gjort mye for å bedre situasjonen for nasjonale minoriteter, men at det fremdeles gjensto en del på viktige områder. Blant annet ble det pekt på språkproblemer og på minoritetenes representasjon i nasjonalforsamlingen. Spesielt ble Roma-folkets situasjon fremhevet som utilfredsstillende.

Europarådet er også engasjert i arbeidet med minoritetsspråk. Det foreligger et charter for minoritets- eller regionalspråk, som har til hovedhensikt å fremme bruken av minoritetsspråk eller språk som benyttes i deler av et land. Denne avtalen følges opp ved at landene jevnlig rapporterer om utviklingen, og at en ekspertkomité foretar besøk og utarbeider rapporter. Rapporten om Norge ble behandlet i Komiteen av faste representanter høsten 2001. Konklusjonen i rapporten var meget positiv, og det ble fremhevet at Norge har gjort mye for å fremme bruk av minoritetsspråk. De punktene der ekspertkomiteen fant grunn til å oppfordre Norge til ytterligere tiltak, gjaldt status for kvensk språk og samenes mulighet til å benytte samisk ved domstolene.

Fra finsk side ble det i 2001 tatt initiativ til å opprette et organ for Roma-folket i Europarådssammenheng.

Den europeiske kommisjonen for demokrati gjennom lovgivning (Venezia-kommisjonen) ble opprettet i 1990. Den 31. desember 2001 hadde Venezia-kommisjonen 42 stater med fullt medlemskap, tre med assosiert medlemskap og ti med status som observatør. Fra desember 2001 ble Russland med i kommisjonen som fullt medlem. Etter dette har alle medlemsstater i Europarådet fullt medlemskap i Venezia-kommisjonen. Norge har vært aktivt med fra starten.

Kommisjonen ble opprettet for å støtte demokratiseringsprosessen i de sentral- og østeuropeiske land ved å gi juridisk assistanse ved utformingen av grunnlover og andre sentrale lover. Etter hvert er arbeidsområdet blitt utvidet til å omfatte land utenfor Europa. Kommisjonen arbeider dessuten med utredninger og generelle

juridiske spørsmål av betydning for utviklingen av demokratiet og rettsstaten.

Europarådets utviklingsbank (CEB) deltar i finansiering av prosjekter i medlemslandene ved å yte gunstige lån innenfor prioriterte områder. En stadig større andel av bankens låneportefølje blir benyttet til prosjekter i sentral- og østeuropeiske medlemsland. Banken deltar aktivt i samarbeidet innen Stabilitetspakten for Sørøst-Europa. Banken omfatter 35 medlemsland.

Ledelsen i banken tok i 1999 initiativ til en kapitalutvidelse. Kapitalutvidelsen ble gjennomført i 2001. Stortinget har gitt sitt samtykke til norsk tilslutning til kapitalutvidelsen.

I stortingsmeldingen viser Regjeringen til at den største utfordringen for organisasjonen i årene som kommer vil være å sikre at medlemslandene fullt ut respekterer de grunnverdier som organisasjonen er bygget på. Regjeringen vil derfor gi prioritet til Europarådets ulike kontrollmekanismer.

Europarådet opplever i dag økende avstand mellom krav til organisasjonens virksomhet og de ressurser som stilles til rådighet av medlemslandene. Dette gjelder særlig for Den europeiske menneskerettsdomstol, men også for organisasjonens arbeid for demokratibygging i bred forstand. Regjeringen legger stor vekt på domstolens ressursituasjon samtidig som den er opptatt av at primæransvaret ligger hos medlemslandene selv. En bedring av menneskerettighetssituasjonen i landene vil redusere antall saker som kommer for domstolen.

Europarådets kanskje viktigste fortrinn i forhold til andre internasjonale organisasjoner er rådets unike faglige kompetanse når det gjelder det langsiktige arbeidet for å skape stabile demokratiske institusjoner, minimumsstandarder og rettslig forutsigbarhet innen organisasjonens hovedområder. Europarådets demokratibyggende aktiviteter utfyller således det arbeidet som utføres av andre internasjonale organisasjoner, særlig OSSE, EU og FN. Regjeringen er tilfreds med at Europarådet i løpet av de siste årene har vist evne til omstilling og omprioritering for å møte de store utfordringer som følge av uroen på Balkan, i første rekke Kosovo-konflikten.

I likhet med andre organisasjoner må også Europarådet forholde seg til endringer i det all-europeiske samarbeidet, og i rollefordelingen mellom de ulike europeiske organisasjonene. Den forestående utvidelsen av EU, og EUs mer aktive utenrikspolitikk er et element som vil ha betydning i denne forbindelse. Når et flertall av Europarådets medlemsland om få år også må forventes å være medlem av EU, vil dette stille nye krav til organisasjonens rolle som ivaretaker av sentrale felleseuropeiske verdier på hele det europeiske kontinent. På norsk side bør man forberede seg på at denne diskusjonen vil komme, ikke minst i lys av at Norge har formannskapet i Europarådet i 2004, og da må være rede til å ta stilling til viktige problemstillinger i utviklingen av organisasjonen.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Haakon Blankenborg, lederen Thorbjørn Jagland, Jens Stoltenberg og Gunhild Øyangen, fra Høyre, Julie Christiansen, Inge Lønning, Oddvard Nilsen og Finn Martin Vallersnes, fra Fremskrittspartiet, Morten Høglund og Christopher Stensaker, fra Sosialistisk Venstreparti, Kristin Halvorsen og Bjørn Jacobsen, fra Kristelig Folkeparti, Jon Lilletun og Lars Rise og fra Senterpartiet, Åslaug Haga, har merket seg at Armenia og Aserbajdsjan ble opptatt som medlemmer av Europarådet i januar 2001, og Bosnia og Herzegovina 24. april 2002.

Komiteen ser positivt på at hovedfokus for Europarådets virksomhet det siste tiåret er blitt rettet mot demokratibygging i de nye medlemslandene i Sentral- og Øst-Europa.

Komiteen har merket seg at Europarådet i 2001 har tatt initiativ til at EU skal tiltre Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) og dens protokoller, for å unngå to parallelle folkerettslige systemer for menneskerettighetsbeskyttelse i Europa. EMK har en unik stilling i det europeiske menneskerettighetsvernet, særlig på grunn av Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) sin kompetanse til å treffe bindende avgjørelser mot stater som er part i konvensjonen. Komiteen har merket seg at siden et økende antall land har fått medlemskap i Europarådet, har flere saker blitt fremmet for EMD. Komiteen ønsker å understreke den prinsipielle viktigheten av at over 800 millioner enkeltindivider nå kan få reise saker vedrørende menneskerettigheter overfor EMD. Denne utviklingen er positiv, men har også ført til en vanskeligere ressurs-situasjon for EMD. Komiteen mener det er viktig å legge vekt på å forbedre domstolens ressurs-situasjon, men at man samtidig understreker at primæransvaret for å bedre menneskerettighetene ligger hos medlemslandene selv. I denne sammenheng ønsker komiteen å understreke at Europarådet bør få økte ressurser til å utøve sin overvåkingsfunksjon for å sikre at medlems-

statene overholder sine forpliktelser etter EMK. Ved gjentatte dokumenterte brudd på menneskerettighetene i disse landene, bør en i større grad enn i dag vurdere å frata landene stemmeretten eller medlemskapet. Komiteen ønsker i denne sammenheng å peke på det problematiske ved at et land som Moldova, hvor det rapporteres om stadig mer alvorlige brudd på menneskerettighetene, i mai 2003 skal overta formannskapet i Ministerkomiteen.

Komiteen har merket seg at kampen mot terrorisme sto på dagsorden under Ministerkomitémøtet i november 2001, og komiteen ser positivt på at det fra norsk side ble påpekt at samspillet mellom de internasjonale organisasjonene var viktig, og at Europarådet primært burde bidra på sine spesialfelt som er menneskerettigheter, demokrati og rettsstatens prinsipper.

Komiteen har merket seg at Europarådet i 2001 har deltatt aktivt i prosessen med å stabilisere de politiske forholdene på Balkan innenfor organisasjonens kjerneområder, og at mye av dette arbeidet har funnet sted innenfor rammen av Stabilitetspakten for Sørøst-Europa. Komiteen er i likhet med Regjeringen tilfreds med at Europarådet i løpet av de siste årene har vist evne til omstilling og omprioritering for å møte de store utfordringer som følge av konfliktene på Balkan, i første rekke Kosovo-konflikten.

Komiteen har merket seg at Europarådet opp gjennom årene har utviklet nære forbindelser med en rekke internasjonale frivillige organisasjoner som er aktive på Europarådets fagområder, og komiteen ser positivt på at dette samarbeidet er særlig godt utviklet innenfor arbeid med ungdom.

3. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

St.meld. nr. 25 (2001-2002) - om Norges deltakelse i Europarådet i 2001 - vedlegges protokollen.

Oslo, i utenrikskomiteen, den 29. mai 2002

Thorbjørn Jagland
leder

Lars Rise
ordfører

Åslaug Haga
sekretær